

210 Sopar hora europea

És moment de reinventar

20 de Febrer del 2014

ÉS MOMENT DE REINVENTAR

ÀMBIT MARIA CORRAL

PONENTS

JORDI BACHS I FERRER

Professor d'economia d'empresa

EVA GALÍ I MOLAS

Psicòloga i psicoterapeuta

MARTÍ OLIVELLA I SOLÉ

President de Nova - Innovació Social

LETICIA SOBERÓN MAINERO

Directora de continguts de dontknow.net

APORTACIONS EN EL COL·LOQUI

ÉS MOMENT DE REINVENTAR

Àmbit Maria Corral

Els profunds canvis que pateix la humanitat en aquest moment no són sols el resultat d'un episodi circumstancial i reversible. És ben evident que ja existeixen discontinuïtats en gairebé tots els ordres de la vida individual i col·lectiva. Troballes científiques com el genoma i l'epigenètica, les xarxes socials, les noves tecnologies de la informació, la governança mundial, la robotització de la indústria que afecta el mercat laboral, el canvi climàtic, les energies renovables, la globalització i el nou equilibri mundial de poders en són uns quants exemples.

Aquesta onada de canvis ens fa intuir, d'una banda, que res no tornarà a ser com abans i, de l'altra, fa que ens adonem que les solucions plantejades resulten obsoletes i no donen els resultats esperats. Per aquest motiu, ara més que mai, és necessari repensar la nostra manera de viure, les nostres prioritats i tots els projectes polítics, culturals i socials.

Reinventar és fruit de la dinàmica de la vida o, més ben dit, del pensament. Sense aquest moviment, l'evolució de la societat s'aturaria. Algunes causes que poden produir la paràlisi són degudes a la por al risc, a la incertesa o al fracàs. L'immobilisme ens sembla més còmode perquè recorre als èxits aconseguits amb anterioritat. Això fa, però, que la societat no es desenvolupi tal com deuria.

A partir d'una espurna de certesa, com un investigador que sovint es llança a una mena de buit intens i descobreix, així, nous camins, noves formes de ser, de guarir, de crear benestar, etc., també el progrés demana una implicació davant d'una allau de probabilitats. Sabem, sens dubte, que no totes arribaran a bon port. Cal, però, recuperar la confiança en el present que vivim i en el demà que ja és a tocar i anar més enllà de la protesta o de la indignació per tal de construir noves maneres de reaccionar. Moltes d'elles, com alternatives a les actuals, que ja toquen fons i que, probablement, duen a un estancament.

Reinventar demana coratge, esforç, creativitat, maduresa... malgrat les dificultats i situacions difícils. «Reinventar-se» ha esdevingut una d'aquelles paraules-talismà que apareixen pertot arreu i, particularment, en el món de

l'empresa. És habitual sentir en àmbits empresarials el lema: «Reinventar-se o morir». Per afrontar els nous reptes és necessari que les persones tinguem una actitud oberta i estiguem disposades a canviar algunes actituds, a modificar algunes conductes i comportaments, a replantejar-nos les idees de tota la vida i deixar pas a nous criteris i visions.

Les societats no són un tot estàtic, fix o hermètic. En aquest cas, esdevindrien esclaves del passat i deixarien de ser eficients en el present. Evidentment, s'han de reconèixer els grans invents de la humanitat per poder avançar i no quedar encallats.

Hem d'anar introduint novetats al ritme de la dinàmica social i tenir la capacitat d'«innovar i renovar» per millorar la vida dels nostres contemporanis. És cert que això sempre comporta tensions, però hem d'anticipar-nos als esdeveniments per tal que les innovacions puguin gestionar-se i aplicar-se de manera harmònica i pacífica. Hem d'aconseguir que l'acció de reinventar, que sempre implica un esforç, tingui sentit tant a nivell humà com social. Tot allò que es pugui refer, renovar, reconstruir... hauria d'oferir noves oportunitats per poder millorar la realitat de situacions personals i col·lectives.

La reinvençió de les institucions és clarament més treballosa que en el cas de les persones. Implica revisar procediments –tants cops convertits en rutines executades acríticament–, reglaments, curtcircuits en la comunicació interna... i molts elements que demanen decisió i un lideratge ferm i alhora comprensiu per dur la institució fins a un nou terreny. Un altre de més flexible, airejat i comunicatiu.

És per això que demanem als ponents que ens responguin la pregunta de com cal reinventar en aquest moment. I que també ens suggereixin, a la llum dels canvis que s'albiren, algunes pistes i eines sobre què pot voler dir reinventar-se personalment, en la família, en la societat, a l'escola, en l'educació, a l'empresa, en l'economia, en democràcia, a les xarxes socials, etc.

JORDI BACHS I FERRER

Professor d'economia d'empresa

Si em pregunteu: «És moment de reinventar-se?», contestaria que sí però amb un *però*. No ara, sempre ens hem d'estar reinventant. Moltes vegades diem que els bons metges no deixen d'estudiar mai; diem que actualitzen els seus coneixements. No sé quants pares i mares de família hi ha avui aquí, però jo que tinc tres fills i senyora, sé perfectament què és la necessitat de reinventar-se. Per tant, primer haig de demanar disculpes perquè jo no sóc ningú per donar consells. En tot cas, pel pes de l'experiència, puc donar suggeriments.

Què és reinventar-se? És buscar oportunitats, millorar, concentrar l'energia, focalitzar, reflexionar. Einstein ho anomenava "la bellesa del misteri". Permeteu-me una petita anècdota que em van explicar. Hi havia dos pescadors que feien la tècnica de la mosca. Pels que no hi esteu avesats, és tirar ràpid, com si fos un fuet i deixar caure la mosca. Els peixos es pensen que es tracta de menjar i se'l mengen. Hi havia dues persones, una que s'ho emportava tot i l'altra que no pescava res. Un que s'ho mira des de fora pregunta a tots dos pescadors: «Escolti, com és possible?». I un dels dos li contesta: «És el factor sort, és que està en el moment i el lloc adequat». Però ve un tercer i li diu: «No s'equivoqui. Fixi's vostè en el pescador que pesca més. Porta unes ulleres polaritzades que li permeten veure on hi ha més peix, per tant, sap on ha de tirar la mosca».

Això últim és reinventar-se. No tots ho fem de la mateixa manera. Hi ha un concepte molt important que és la resiliència que es pot definir com la resistència que ofereix un metall a ser deformat. No tots tenim la mateixa capacitat de resistència. Però a mi m'agrada més utilitzar el concepte contrari, l'elasticitat que és la capacitat d'un metall per tornar a la seva forma original quan desapareix la força que l'ha transformat. Això què vol dir? Traduït al món personal o empresarial, vol dir que no totes les persones tenen la mateixa capacitat quan es tracta d'afrontar l'adversitat. No obstant això, hi ha moltes que no perden la serenitat, una actitud vital pel moment que vivim. Les persones que suporten bé l'adversitat i que no solen perdre la serenitat, acostumen a coincidir amb aquelles persones que es recuperen més ràpidament després de patir un episodi dolorós en les seves vides, com pot ser perdre capacitat econòmica, quedar-se sense feina o d'altres situacions encara més traumàtiques. Quan jo us explicava que qualsevol pare de família sap què

és reinventar-se, és perquè quan ens trobem en determinades circumstàncies, el que hem de fer és sortir de l'anomenada “zona de confort”.

Un altre element important que hem de tenir en compte quan experimentem la necessitat de reinventar-nos –així ho expliquen els neuròlegs– és el fet que la nostra atenció és selectiva ja que tendeix només a veure el que busca de forma activa. Jo no ho entenia fins que em van posar un exemple que per mi és molt senzill. Quan la meva senyora estava embarassada, jo només veia senyores embarassades. Nosaltres som molt selectius i, moltes vegades, cal sortir del nostre àmbit per tenir més amplitud de visió. Hi ha preguntes que no cal fer-se: Per què em passa a mi, això? Repeteixo, molts doctors que he conegut em diuen que quan a algú li passa alguna cosa, la pregunta que es fa és: «Per què em passa a mi? Què he fet jo?». Bé, si ens volem flagel·lar, fem-ho. Però no sempre s'obté una resposta útil i, a més, no se'n treu res d'autocompadir-se. Segur que la sort existeix, però la bona sort es busca. És molt important l'estat d'ànim. L'estat d'ànim canvia el nostre cervell i els nostres cossos. Alguns estats d'ànim aporten avantatges competitius i d'altres, sofriment. Els estats d'ànim no ens afecten sols individualment sinó també col·lectivament i afecten famílies, ciutats i països. No descobreixo res si dic que l'estat d'ànim actual del nostre país és més aviat baix i de difícil solució. Els economistes tenim un problema i és que normalment se'ns paga o se'ns ha de pagar per predir què passarà i habitualment ens guanyem la vida explicant què ha passat. Però també és cert que quan ens arriben els problemes, determinats economistes, ja no podem fer-hi res. Això ho explica molt bé la següent frase: «en època de bonança, prevenció; en època de crisi, cirurgia». Bé, la realitat econòmica és com és. La realitat la podem canviar, sens dubte que és millorable, però hem de sobreviure. Ara ja fa bastants anys que faig de professor a la Facultat d'Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Vaig començar a impartir classes de molt jove. Em vaig adonar que em feia gran, quan els alumnes van passar de dir «eh, tu!» al «perdoni vostè!». Aquell dia em vaig adonar que hi havia un abans i un després. Per tant, he vist, he viscut i he acompanyat molts joves i moltes empreses. I, ara, continuo treballant a la Fundació Privada de Sant Pau. Us vull dir que les receptes per reinventar-se són molt senzilles. Jo vaig estudiar als Salesians i aplico una frase de Sant Joan Bosco que és molt senzilla, però que a mi m'ha servit sempre i que és: «Estad alegres». No *estar*, no; *estad*. Perquè no és el mateix.

La recepta que jo donaria és seguir una sèrie de conductes: humilitat en el tracte, humilitat pel que fa als coneixements, rigor, serietat, valors, esforç, no esperar res i, en canvi, donar molt, saber-se envoltar, saber-se crear una xarxa, saber escollir, tenir llibertat... Cal escoltar i observar, aprendre molt; recordeu l'home de les ulleres polaritzades. Com em puc reinventar? Cal que agafeu un full en blanc, que mireu quins són els vostres punts forts i que busqueu què sabeu fer. No s'hi val allò de:

—No, jo me'n vaig a Alemanya.

—Però, vostè sap alemany?

—No, però és que a Alemanya tots parlen anglès.

—Escolti, jo he treballat en empreses alemanyes i a Alemanya no tots parlen anglès. Encara més, li parlaran en alemany.

—Ah! és que ningú m'ho havia dit.

Per tant, hem de preguntar-nos: «Quins són els meus punts forts?, Quines són les meves debilitats?».

Un primer pas és posar-ho tot en un full. Una altra cosa que no es fa avui en dia és comunicar, explicar les situacions; però sense hipocresia, sense enganyar. Si no li expliques la teva situació a algú, aquest no et pot ajudar. I la gent no explica les coses.

Reinventar-se és un camí que tots hem d'emprendre i que emprenem constantment. Quan busquem un lloc de treball, li hem d'explicar a l'empresari per què ens ha de seleccionar. Ens hem de carregar de raons: «perquè, escolti, si vostè em contracta a mi, jo faré això, tinc aquestes habilitats, em guanyaré el sou...». En una entrevista de feina ens hem de vendre, explicar quins avantatges i quins beneficis podem aportar a l'empresa en qüestió. És a dir, hi ha molta gent que val, hi ha moltes coses bones. El món en el que estem no té res a veure amb el que hi havia abans

L'economia ens ha donat una cura d'humilitat i ens ha abaixat els fums a tots. Bé, des de l'any 2007. Si viatgem uns quants anys enrere, quan els tipus d'interès estaven al 10%, quanta gent gran tenia uns estalvis guanyats amb l'esforç de tota la vida i amb el 10% que els donaven d'interessos comprava regals als néts i feia els Reis Mags. Els tipus d'interès van passar, però, del 10% al 2%. I, com que no tothom és economista, això vol dir que si tens 6.000 euros passes de tenir 600 a tenir només 200 euros d'interessos I això ja no té res a veure amb la crisi, està relacionat amb el mercat financer. I aquest també ja s'ha reinventat.

A un bon amic, que va molt per feina als Estats Units, li pregunten sovint: «Amb la taxa d'aturats que teniu al país i tot el que comporta, com és possible que no hi hagi una revolució social?». Doncs perquè tenim tres coses: primerament, tenim un concepte de família diferent. En segon lloc, i cal que es digui, hi ha un flux provocat per diverses organitzacions i prestacions, amb més o menys adhesions, que cobreix les necessitats de les persones. I això, altres països no ho tenen. I la tercera cosa és que moltes famílies ja tenen la casa pagada i això dóna una gran tranquil·litat. Ja sé que hi ha un problema molt gran amb

l'habitatge. Sabeu, però, què és tenir la casa pagada quan a la resta d'Europa el 80% de la gent viu de lloguer? Quan, per exemple, a Dinamarca, parlar de lloguer social és parlar de 1.300 euros al mes?, tot i que ja sé que allà els sous són més alts, cosa que no vol dir que siguin més rics.

Per tant, tampoc estem tan malament; estem tocats, però no cal esquinçar-se les vestidures. La desgràcia de la crisi és que els que ja que en tenen molt, en tenen molt més. Perquè la crisi ha fet que s'hagin ajustat els preus i si un no té cap problema per pagar, amb els mateixos diners fa més coses. La capa intermèdia, a la qual jo pertanyo i segurament vosaltres també, hem de fer el cor fort. Quin problema tenim? Que ens exprimeixen econòmicament. Som la vaca, la vaca a munyir. I després, hi ha les capes baixes.

No sé si el que diré ara és políticament correcte, però hi ha un fragment dins de les capes baixes que és increïblement difícil de recompondre. És que potser hi ha d'haver un atur estructural i l'hem de subvencionar? És un segment de persones que són de difícil recuperació. Si em pregunteu per què, això donaria per a una altra ponència. Però és així i aquesta és la realitat. Fem-ho fàcil. Abans l'economia espanyola era un pastís de noces de quatre pisos. Parlo de la riquesa, és a dir, del que érem capaços de menjar. Ara només tenim entre dos i tres pisos al pastís. Hem baixat de nivell. Potser no hauríem d'haver pujat els quatre pisos, però ara sols tenim la meitat i una mica més del pastís i l'hem de repartir entre molta més gent. I aquesta és la realitat de l'economia espanyola. Com es pot arreglar tot plegat? Jo no sóc un polític i mai m'hi he dedicat, a la política. Existeixen diverses solucions, unes més i d'altres menys traumàtiques, però aquesta és la realitat i els deutes s'han de pagar.

Què està passant avui pel que fa a la situació econòmica? Es pot explicar de moltes maneres i una de senzilla que se m'acut –i us prego que accepteu la meva humil opinió perquè no sóc un expert en res– és que quan es diu «començarem a anar bé», les coses comencen a rutllar perquè sempre ha estat així. Primerament, s'han d'arreglar les variables macroeconòmiques, el dèficit públic, la qüestió del deute, l'estabilitat dels mercats... Ja sé que a ningú li agraden els bancs, però ens agradi o no, els bancs han d'existir i si no existissin, s'haurien d'inventar. Ja es va inventar un sistema d'intercanvi que s'anomenava bescanvi, un sistema que no deixava de ser un banc però en el qual en comptes de canviar diners, canviaven espècies. És el mateix cas d'«el meu bolígraf es millor que el teu; per tant, el meu val dos bolígrafs dels teus». Aquesta operació no deixa de ser bancària. En segon lloc, sembla, aparentment, que les variables macroeconòmiques estan sent redreçades. Com les han redreçat? Ho han fet a cops de puny. Em pregunten si algú altre ho faria d'una manera diferent. Bé, potser sí o potser no, però ja els avanço que penso que tampoc faria les coses de manera tan diferent. Per tant, l'economia és bastant borrosa i no sempre és tal com sembla.

Per acabar, m'agradaria dir que «l'ahir és història, l'avui és tan sols el present i el futur és el que importa». Reinventar-se és una necessitat vital i quan una persona es troba en unes circumstàncies difícils, el millor que pot fer és centrar-se i no deixar mai de focalitzar el seu objectiu. Un no s'ha de deixar endur per les il·lusions monetàries; s'ha de ser molt sincer, molt humil, saber escoltar i saber veure les oportunitats. Per tant, cal veure les oportunitats, les coses que a un li interessin i l'entorn on les ha de desenvolupar. S'ha d'intentar ajudar les generacions que vénen al darrere i cal que ho fem entre tots.

EVA GALÍ I MOLAS

Psicòloga i psicoterapeuta

La idea de reinventar-se ha acomplert un llarg recorregut des del món empresarial i professional fins al social i ha arribat fins i tot a la comunicació humana, sempre amb la finalitat de garantir la supervivència de cadascun dels seus agents o bé de millorar-ne els resultats. Certament, en els diversos àmbits econòmics, socials i institucionals és cada cop més constant i estesa la pràctica de dissenyar plantejaments i estratègies productives més rendibles i adaptables als nous tipus de demandes de la societat actual. Tanmateix, la necessitat de reinventar-se encara no ha impregnat prou en l'àmbit professional de l'individu quan, curiosament, el plànol personal és la base de la nostra faceta professional, laboral, personal, familiar, relacional i té, per descomptat, un paper cabdal en la definició de la pròpia identitat.

El cas és que en l'actualitat ens trobem en una societat amb una multitud i sincronicitat de canvis. Aquesta és cada cop més global i dinàmica i estem immersos dins d'una voràgine d'avenços tecnològics, reestructuracions incomprensibles a nivell econòmic, transformacions socials sobtades i intercanvis desbordants d'informació i de coneixements que, fins i tot, han arribat a innovar la nostra manera de comunicar-nos en les relacions personals atesa l'evolució espectacular de les xarxes socials. Aquest nou paradigma de societat comporta assimilar canvis de tot tipus a una gran velocitat; molts més dels que realment podem assumir. I això, inevitablement té uns efectes desestabilitzadors en el plànol intrapersonal de l'individu, el de la comunicació amb un mateix. Fins i tot, ens pot portar a remoure, a qüestionar-nos i a replantejar-nos el nostre sentit vital. Per tant, més enllà de la visió d'oportunitat que sempre ens ofereix el fet de reinventar-nos, aquest ha traspasat i traspasa cada cop més el plànol de la necessitat. Quan sentim que ens hem de reinventar, sobretot en els mitjans de comunicació, ens trobem amb què el fet de reinventar-se s'ha convertit en una icona de transmissió dels seus missatges.

Sovint, en un primer moment, ens desperta una espurna d'optimisme, d'innovació, de possibilitat de millora i en definitiva, de gran esperança. És fàcil, però, que immediatament caiguem en el pensament que el fet de reinventar-se i la possibilitat de crear una realitat personal millor de la que gaudim, només sigui una oportunitat per a aquelles persones que tenen un talent reconegut,

que són brillants o que pensem que disposen d'algun tipus de suport que nosaltres no tenim. És aleshores quan correm el risc d'adoptar la creença que no hi ha cap possibilitat de millorar la nostra realitat. En la majoria dels casos, probablement, experimentem aquesta percepció per la manca d'educació pel que fa a la nostra autonomia psicològica i emocional, la qual s'ha anat retroalimentant a causa de la mateixa mancança de tots aquells agents; família, escola, amics, etc. que han participat en la nostra socialització.

La bona notícia és que la capacitat de reinventar-se va més enllà del fet de tenir una ment empresarial innovadora, de l'excepcionalitat creativa o d'assolir l'èxit amb algun objectiu que ens haguem marcat o proposat. De fet, es pot estendre a tots els àmbits d'interacció de la vida quotidiana de la persona. Per exemple, la manera de gestionar les nostres emocions, de prendre decisions, de relacionar-nos amb una determinada persona o d'enfocar el sentit de la nostra professió.

La possibilitat de reinventar-se rau en la mateixa capacitat d'aprenentatge de l'esser humà, mitjançant un procés dinàmic, interactiu i compartit amb els altres. Reinventar-se, de fet, esdevé una actitud vital, que podem adoptar per fer front als reptes, a les dificultats i als aprenentatges que haguem d'abordar en el nostre dia a dia. Nosaltres som els únics i propis emprenedors del nostre projecte vital. Per poder obrir-nos a la capacitat de reinventar-nos fóra bo que ens plantegéssim l'ús d'una sèrie de recursos. En destacaria tres de bàsics o fonamentals: prendre consciència, fer un aprenentatge compartit i endinsar-nos en el binomi llibertat-responsabilitat per a la presa de decisions.

En primer lloc, prendre consciència vol dir no arreplegar-nos ni capficar-nos en les dificultats o en els problemes concrets del nostre moment actual; ja n'hem patit prou les conseqüències i en som més que conscients. Més aviat, voldria destacar la possibilitat de fer una revisió profunda d'aquells hàbits, actituds, creences o referents que poden estar bloquejant el fet de trobar una solució més funcional als nostres problemes o millorar aquelles situacions que vivim amb angoixa. Podria tractar-se del fet d'adonar-nos de la necessitat de replantejar la nostra comunicació amb un familiar, amb un company de feina o potser podria servir per una altra qüestió de la vida, molt més senzilla. Vindria a ser com un petit inventari d'aquells hàbits cognitius, és a dir, de pensament, comunicatius, que són improductius, que ens perjudiquen, ens bloquegen o d'aquelles actituds, competències o hàbits que també cal que potenciem; els que ja tenim i aquells que ens cal aprendre. La consciència de la capacitat d'aprenentatge de l'esser humà és il·limitada en el temps i acumulable durant tot el nostre procés vital. N'esdevé el pilar i ens encoratja a afrontar l'elaboració del nostre inventari personal.

El segon punt o recurs seria abocar-nos a fer ús del potencial que tenim mitjançant la nostra capacitat d'aprenentatge i el suport de l'altre. Un cop detectada la necessitat de canvi i de millora de la nostra vida seria fonamental adquirir un compromís vers un mateix i tenir una actitud proactiva vers el canvi. Davant l'horitzó que ens obre l'aprenentatge és important sobretot tenir la voluntat i el desig de comptar amb el suport d'aquelles persones que puguin ajudar-nos en cada situació concreta. Val a dir que aquest aprenentatge és acumulatiu, multidimensional, disponible a tothora i compartible amb els altres. Per tant, aquest serà el fruit d'un procés de desig de millora, de reflexió i d'interacció amb les altres persones.

El tercer punt o recurs per obrir-nos a la capacitat de reinventar-nos és el binomi llibertat-responsabilitat en la presa de decisions. És un binomi perquè es retroalimenta de manera recíproca, tant pel que fa a la llibertat com a la responsabilitat. És una eina d'autoregulació en el procés de presa de decisions, en el moment que decidim reinventar-nos o canviar algun aspecte de la nostra vida. Quan decidim fer un canvi de professió, hàbits alimentaris, deixar de banda prejudicis socioculturals o bé canviar la manera de relacionar-nos amb nosaltres mateixos o amb els altres; en aquests moments, ja estem fent ús de la nostra capacitat d'elecció, en definitiva, de la nostra llibertat. Si més no, seria bo que les petites passes que anéssim donant en aquest camí fossin sòlides i que, per tant, estiguessin guiades per la llibertat interna.

La llibertat interna és aquell tipus de llibertat que és conseqüència d'un procés de reflexió i de diàleg intern, aïllat de les veus exteriors, un cop ja som conscients de les nostres creences, temors, emocions, desitjos propis, anhels, mancances i del nostre potencial i capacitat d'aprenentatge. És aquell tipus de llibertat que ens permet decidir per nosaltres mateixos sense haver d'escoltar necessàriament els consells dels altres; sempre, però, amb autonomia. Aquesta llibertat ens apropa a nosaltres mateixos. De fet, és patrimoni de l'ésser humà. Des de la llibertat interna ens movem en el pla de la responsabilitat i no en el de la culpa, en cas que no assolim les nostres expectatives en relació amb la decisió presa prèviament o que aquesta tingui unes conseqüències no desitjades. Nosaltres som els directors, els actors, els guionistes encarregats de projectar una actitud, un hàbit, una conducta, independentment de la procedència de l'estímul que hagi propiciat la nostra resposta; és a dir, independentment de si la nostra resposta l'ha causada una persona o cosa aliena a nosaltres. Això es tradueix en un debat intern mitjançant un exercici de consciència i de responsabilitat que va des d'un mateix i es projecta vers els altres, des del si d'un procés d'aprenentatge i amb la convicció que cada procés assolit ens servirà pel següent.

Els guanys de reinventar-nos són molts. Per exemple, nodrir la nostra autoconfiança, l'autoestima, afavorir el nostre autoconeixement –que no

sempre és fàcil—, prendre consciència que la capacitat d'aprenentatge és acumulable mitjançant el desenvolupament del nostre potencial i l'elaboració dels coneixements. En definitiva, reinventar-nos ens permet afermar el mateix procés de definició de la nostra identitat i ens proporciona autonomia psicològica i això és un gran tresor. Per tant, ens dóna l'oportunitat de millorar la nostra qualitat de vida en relació amb els altres.

Podríem dir que, en última instància, reinventem, ens reinventem per voluntat pròpia, en col·laboració i amb el suport dels altres, per millorar la nostra qualitat de vida i amb l'esperit de contribuir a l'evolució humana i social.

MARTÍ OLIVELLA I SOLÉ

President de Nova - Innovació Social

Jo m'he preguntat per què cal reinventar-se. Per fer més diners, per ser més feliços, per viure millor? Què vol dir, però, viure millor? La resposta és que en un món que considero estructuralment violent, desequilibrat i insostenible ens hem de reinventar per fer un món habitable per a tothom, pacífic, equilibrat i sostenible.

M'heu demanat que parli des d'un punt de vista més social. Tot està lligat amb tot i és des d'aquesta interrelació que plantejaré el tema. Per què cal reinventar-se? Per fer més diners? Per obtenir beneficis empresarials? 'Benefici' ve de 'bé'. Podem estar segurs, però, que els beneficis empresarials, que normalment volen dir aconseguir més diners, són un benefici per a la societat, per als treballadors i per als consumidors? O sols per als mateixos accionistes?

Em plantejo quin és l'objectiu, què hi ha al darrere del fet de reinventar-se. Quins són els valors o el tipus de món que volem? Hi ha una frase d'*El Gatopardo* de Lampedusa que diu «canviar-ho tot perquè res canviï». No reflexionaré sobre què és reinventar-se, perquè ja ho han fet els ponents anteriors, sinó que posaré alguns exemples d'intents de reinvençió que estem duent a terme i que, precisament, tenen l'objectiu invers; canviar alguna cosa per intentar canviar-ho tot, canviar aquest món estructuralment desequilibrat, insostenible i violent.

Vaig formar part del primer grup d'objectors de consciència. Intentàvem canviar una petita cosa –negar-me amb d'altres a fer el servei militar–, per poder canviar una cosa molt més gran: acabar amb el servei militar obligatori i construir un món més pacífic. L'altre dia feien un reportatge sobre la Primera Guerra Mundial, la Gran Guerra Europea, i una de les coses que sobtava era que gran part de la població desconeixia les noves armes que es trobaven: el fusell automàtic, la metrallera, el gas... i van anar a la batalla amb la mentalitat de les guerres anteriors. En aquesta guerra van morir vuit milions de soldats, vuit milions de civils i quinze milions de persones van quedar invàlides. Calculaven que els vuit milions de soldats eren tants com els de totes les guerres anteriors que s'havien fet, no tan sols a Europa, sinó a tot el món. La

guerra va durar molt i durant aquells quatre anys fatídics, de trinxeres, sense moure posicions, no es va ocupar Alemanya. Els militars van romandre a l'espera perquè pensaven que, amb una gran quantitat de tropes, amb més soldats, arribaria un moment que podrien ocupar les trinxeres enemigues. Però, les metralladores, la nova arma del camp enemic, no ho permetien. El primer dia d'avançada, en mataven cent; el segon, dos-cents, i el tercer, mil soldats. Per això, es va anar acumulant i acumulant gent a les trinxeres. Aquesta gent no es van saber reinventar. Es van quedar ancorats en una mentalitat del passat per afrontar una situació per a la qual no estaven preparats. En la guerra del 1914 bona part de la població creia en el sentit heroic de la defensa de la pàtria i de la guerra com si fos una cosa fantàstica. Quant a això hem guanyat alguna cosa. Han passat cent anys i jo crec que a Europa pràcticament no hi ha cap moviment en el qual la gent senti que anar a la guerra és un acte heroic. No, ara la defensa ja està professionalitzada, hi van els qui necessiten guanyar-se la vida. I als Estats Units, passa el mateix. Ens hem vacunat contra totes les tragèdies derivades de la guerra i espero que duri. Perquè la història va molt de pressa i a la gent jove, a còpia d'entrenar-los a matar soldats digitals, se l'està preparant perquè pensin que la vida no té cap sentit i perquè estiguin disposats a fer les bestieses que sigui.

Per tant, en qualsevol àmbit, sempre podem aprofitar l'oportunitat d'experimentar que quan transformem alguna cosa, també ens transformem a nosaltres mateixos i viceversa. És a dir, que quan ens reinventem, estem reinventant el nostre entorn i que quan reinventem el nostre entorn, ens reinventem a nosaltres mateixos. Jo crec que en aquest cas, el problema de què va primer –l'ou o la gallina–, és un problema fals. És que totes dues coses es donen alhora. No vivim com a éssers aïllats i separats de tot i, per tant, l'educació a l'escola o és transformadora del seu entorn, de la mateixa escola, o no hi ha educació. Quan ens plantejem un canvi hem de tenir en compte que no existim com a individus aïllats. Durant la transició política espanyola la majoria de llibreries estaven plenes de llibres de transformació política, des de l'anarquisme al marxisme, etc. Ara, pràcticament, no hi ha res de tot això i tot és literatura de transformació personal. Així que penso, des del meu punt de vista, que alguna cosa falla. Ni allò podia funcionar ni això tampoc, perquè són dues cares d'una mateixa realitat.

Nova és un centre d'innovació social –no ens hem atrevit mai, però, a dir-nos un centre de reinvençió social–, i per això m'ha sobtat molt que plantegeu aquest tema i que l'utilitzeu amb tanta tranquil·litat. Ja costa prou parlar d'innovació social. Tots sabem què vol dir innovació tecnològica i tots la patim i/o la gaudim. La innovació social, però, costa molt. La innovació tecnològica és un circuit que funciona molt bé; les empreses inverteixen, els governs els donen suport, les universitats investiguen, surt un determinat artefacte i uns quants es fan milionaris. I la gent queda contenta; tothom content. Quan, però,

a més de crear un element innovador diu: «no, és que he inventat una aplicació perquè no calgui només una democràcia representativa i puguem tots participar amb coneixement de causa en la presa de decisions col·lectives, amb aquesta aplicació podrem aplicar el que diu la Constitució Espanyola i la Carta dels Drets Humans, la de la Revolució Francesa (Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà, 1879) i la de 1948 i també el que diu l'Estatut de Catalunya, és a dir, “que els ciutadans tenim dret a exercir el govern directament o mitjançant l'elecció de representant”». Fins ara, per a societats amb molta població no era possible exercir el govern directament; no teníem prou formació, només una minoria selecta sabia llegir i escriure. Ara, però, la majoria en sabem i disposem, en aquest cas, d'unes eines fantàstiques. Plantejar aquest dret a la democràcia directa representa una innovació social i, per tant, resulta perillós. En això rau la dificultat. Quan toques l'*statu quo* o les formes normals de fer les coses, per més que estigui demostrat que no funcionen, s'ha d'anar més amb compte amb el que es diu i com es diu.

Ara us explicaré alguns casos d'innovacions socials perquè els vegeu exemplificats. Us plantejaré les reinencions que estem fent diversos col·lectius i persones d'aquest país en tres àmbits clau, que són els que tradicionalment defineixen el que és un país sobirà: la moneda, la defensa i la bandera, és a dir, la institució política.

Parlaré en primer lloc de la bandera. He començat dient que vivim estructuralment en una societat democràticament desequilibrada. Els fets ens ho confirmen perquè és una democràcia excessivament representativa i pràcticament gens participativa, excepte per anar a votar cada quatre anys uns suposats representants. Però nosaltres no estem parlant d'una democràcia indirecta representativa sinó d'una democràcia directa participativa. És molt difícil que existeixin societats amb molts habitants amb només una democràcia directa participativa. Això no vol dir que no puguem intentar avançar molt més en la democràcia participativa. I, per tant, el nostre objectiu seria una societat amb una democràcia equilibrada, que vol dir avançar al màxim en les nostres possibilitats de fer directament tot allò que puguem; i que tot allò que puguem fer de forma participativa, no ho fem representativament.

Aprofito per dir que sortirà un llibre pel maig que es dirà *Fundant un nou país*. Ens han preguntat a trenta autors com imaginem que funcionarà Catalunya d'aquí a deu anys, el 2025: la justícia, la política, etc. En Santiago Vidal parlarà de la justícia i a mi m'han demanat que parli del tema de la ciutadania i la política.

Dins els grups en els quals estem treballant aquests temes se'ns ha acudit plantejar, per exemple, un sistema legislatiu en el qual només hi hagi una part escollida per sufragi universal, centrat en candidatures d'individus, tant si

figuren en llistes de partits com si no. Està basat en un sistema molt poc conegut aquí, el sistema electoral irlandès –ara no m’hi estendré però si voleu esbrinar-ne més coses, el trobareu molt interessant– i en el qual s’aconsegueix la màxima proporcionalitat, però també la màxima proximitat. És una solució mixta entre els dos sistemes: nominatiu (llistes obertes) i proporcional. Però sense perdre vots. (Ja sabeu que a l’Estat espanyol es perden uns vuit milions de vots que no van a parar a ningú, la qual cosa beneficia els partits majoritaris, i la resta de vots es perden). Aquest seria un exemple de reinvençió social. El cas és que un Parlament que tingués un sistema d’elecció com aquest, ja canviaria moltes coses; se superaria una part de la «partitocràcia».

D’altra banda, als Estats Units la meitat dels congressistes són multimilionaris. És això un reflex de la societat nord-americana? No. Si els parlamentaris tenen una composició i estrat social que no té a res a veure amb el sentir de la majoria dels ciutadans, tenim un problema. Ja passa aquí, no cal que siguin multimilionaris; entre els parlamentaris hi trobem advocats i economistes i algun metge. Com que tenim un problema de representativitat, volem plantejar una cosa ben senzilla; que la meitat del Parlament es triï a partir del cens, per atzar. Individualment, hi pots renunciar, però si tu hi renunciessis li toca a la persona següent que ha estat escollida. Això no és res més que un mostreig, que es pot fer perfectament de la forma més equilibrada possible, de manera que durant quatre anys un tindria, com a individu, l’honor, el deure i el dret de servir al seu país representant el seu sector social. Crec que n’aprendríem tots, de l’experiència. Ara bé, si sempre ens comportem com a nens petits que han de delegar el poder a uns quants que ho saben tot i que, després, si les coses van malament, es queixen que la gent els critica, no veig cap mena de solució al problema.

Bé, aquest només és un dels plantejaments. És una mica més complex. És una de les pistes que us volia donar. Posats a reinventar, reinventem les coses clau. I la crisi que vivim és una oportunitat fantàstica per repensar les coses, per reinventar-les, però a partir de canvis que siguin prou radicals. No es tracta tan sols de canviar una mica; d’apropar-se una mica al model electoral alemany o de controlar una mica més els partits perquè no cobrin tant i els polítics no vagin en cotxe oficial. No, no va d’això. La crisi és una magnífica oportunitat per intentar anar més enllà i replantejar les coses. No dic que aquesta hagi de ser la solució. Aquesta proposta és una provocació per tal que obrim les orelles i hi dediquem temps. No es tracta només de mirar el futbol, hem de dedicar temps a veure-hi... Jo no en sabia res, de tot això i estic aprenent a còpia d’estudiar i d’interessar-m’hi i ho pot fer qualsevol de nosaltres i no demana res més que mirar Internet, discutir i preguntar a professors, alumnes i estudiants i anar-ne aprenent.

El segon element és reinventar la moneda. Això encara resulta més complicat. Si la política ja és difícil, el tema dels diners ho és encara més. Aquesta crisi està relacionada amb la fallida de tota la teoria econòmica sobre qui crea i com es crea el diner. Perquè hi ha interessos, sovint contraposats i la suma d'aquests interessos determina el funcionament de les coses. Hi ha tota una corrent de pensament, i no tan sols d'uns alternatius barbuts, sinó defensada per gent dels principals bancs, fins i tot alemanys, que està plantejant que ja hi ha una equivocació d'arrel en la comprensió del sistema de creació del diner. Tots pensem encara que el diner el fan els Estats i això ja no és així; el fa el Banc Central, en aquest cas, el Banc Central Europeu i se'n diu popularment «fer anar la maquineta». Suposem que el Banc Central diu: «posem en circulació (hi ha tot de sistemes molt complicats), és a dir, prestem uns diners als bancs comercials o privats, al mig per cent d'interès». Llavors aquests bancs, amb aquests diners, presten, compren bons de l'Estat i tot això al cinc, al sis o al set per cent, depèn de com vagi l'euribor, aquest famós indicador que ja ens té molt marejats. O sigui, els bancs, sense fer res, ja estan guanyant un cinc per cent i l'operació els resulta profitosa. Ara bé, quan donen crèdit s'hauria de tenir en compte el «coeficient de caixa». Aquest s'estudia en tots els manuals d'economia. Els bancs, el Fons Monetari i tothom l'explica sense extreure'n cap conclusió. Suposem que el coeficient de caixa, que és la reserva que ha de tenir un banc, sigui del dos per cent. Si una persona porta 100 euros al meu banc, jo només he de mantenir-ne dos de guardats, de disponibles. Això es fa perquè si la gent els ve a buscar hi hagi liquiditat. D'aquest dos per cent, els 98 euros restants els presto a algú. Si aquesta persona torna a posar els diners en el sistema, ja sigui en el meu banc o en el conjunt dels bancs, sobre aquests 98 en torno a reservar el dos per cent. El resultat de l'operació és que dels 100 euros inicials s'han produït 5000 euros, sobre els quals hi aplico el tres o el quatre o el cinc per cent d'interès. Des d'aquest punt de vista és un negoci fantàstic i resulta ridícula la idea que el banc és un intermediari entre l'estalvi de la gent. Aquesta economia no és real i no ho és des de fa molt temps. Aquí tenim un problema perquè això té unes conseqüències brutals, de tot ordre, que no es qüestionen.

Avui he tingut l'ocasió –jo em dedico a aquest tema des de fa trenta anys– de trobar-me per primera vegada amb quatre economistes (un de la República Dominicana, una mexicana i dos d'aquí) i he pogut estar tot el matí amb ells parlant d'aquest tema que no l'havia pogut tractar mai. El cas és que tots reconeixen que van estudiar el tema del diner, però ningú no sap com funciona. Tots en patim les conseqüències i aquest és un problema molt greu. Quina seria la solució de tot plegat? Doncs plantejar una reinvençió del sistema de creació monetària que fos molt més ètica, sense els abusos legals que hi ha ara i que tingués un funcionament molt més transparent. Estem en un moment en què cal parlar amb tothom. Avui li hem dit al President Mas –està interessat

a estudiar el tema— que tant el Govern com la societat tenim una necessitat de liquiditat i que no tenim un sistema financer que ens l'estigui proveint. Tenim un sistema bancari que s'hauria de reinventar de cap i de nou perquè no fa la seva funció i els diners han de ser un reflex de la realitat econòmica i no una bombolla que estigui fora de l'abast de la gent, al servei de no se sap qui. Doncs això, si no en sabem, cal que n'aprenuem, com passa amb tants altres aspectes de la vida. En un context de crisi, el més important és reaprendre.

El tercer element és reinventar la defensa. Anteriorment, ja he fet referència als orígens de l'objecció de consciència. En aquell moment, la gent es preguntava: «I com es defensarà el país?». Bé, Gandhi ja parlava de l'exèrcit de la pau. Han passat molts anys, llavors era impossible plantejar i canviar gaire cosa més. En aquest moment, ens hem trobat disset persones dels diferents moviments tradicionals per la pau i no-violents d'aquí i hem elaborat un document que es diu *Catalunya, nació de Pau*, amb tot de propostes de com ha de ser la defensa i la seguretat, en el cas del sorgiment d'un nou Estat a Europa, d'un petit nou Estat europeu.

Un pot ser o independentista o no. Tant a Espanya com a Catalunya hem de repensar no sols com ha de ser el sistema polític del país o el sistema monetari financer, sinó també com ha de ser el sistema de seguretat i defensa. En aquest cas, estem veient que de la vintena d'amenaques, riscos i perills que tenim identificats, no n'hi ha cap que justifiqui tenir un exèrcit. I ni que el tinguéssim, no tindria cap mena de capacitat dissuasòria, que és la seva funció principal, ni cap capacitat d'intervenció per resoldre un atac hipotètic. Per tant, el que hem de fer és utilitzar la nostra intel·ligència per construir unes bones condicions de pau, de seguretat, per a la gent i per als pobles; de seguretat humana entesa en un sentit global. Si hem de participar en aliances internacionals, hauria de ser per defensar la pau al món i no per defensar els interessos de les empreses de les quals ens beneficiem; del petroli, de l'aigua, dels recursos energètics i naturals, etc.

Penseu que aquestes tres propostes són fruit d'un procés de reflexió normal dut a terme per gent normal. Realment, ens hem de reinventar tenint en compte allò que ens condiciona per avançar vers un món més sostenible, pacífic i equilibrat. Només he volgut donar-vos unes quantes pistes de com fer-ho.

LETICIA SOBERÓN MAINERO

Directora de continguts de dontknow.net

L'enfocament de la meva ponència es complementa amb els altres. Tractaré aspectes socials i també personals. Tot el que diré ho he elaborat personalment i per tant, és totalment discutible.

Per posar un marc general, voldria dir que el fet de reinventar-se és quelcom típic de gent de la segona i de la tercera edat, perquè a la gent jove no li cal fer-ho. De fet, encara s'estan inventant i han nascut en un ambient i en un clima de canvis molt ràpids i, per tant, no estan acostumats a un món estable, com el que nosaltres o, almenys, la majoria de nosaltres hem viscut de joves.

La locomotora de tots aquests canvis profunds que estem vivint no és pas el pensament. No estem en una època de grans pensadors. Un intel·lectual que col·labora amb Dontknow deia l'altre dia que l'últim gran pensador fou Heidegger, que amb ell s'acabà l'originalitat i que des de llavors no s'ha generat un nou sistema de pensament. Tampoc l'art és el motor del que està succeint. No estem en una mena de gran renaixement artístic; hi ha un art menor que cal que sigui estudiat. És el que està sorgint en les xarxes socials, amb fotos, vídeos, minicinema molt elaborat, i que dona molt de si. Em sembla, però, que no és l'art el que ens està empenyent, ni tampoc el món de les creences.

A aquesta transformació cultural extraordinària que estem vivint, ens hi arrossega la tecnologia i la tecnociència. Aquests elements estan transformant a una velocitat de vertigen molts dinamismes que, precisament, no són únicament tècnics; sinó que també afecten la manera amb què les persones ens comuniquem, intercanviem idees o pensem. Aprofito per seleccionar uns quants dels milers d'aspectes en evolució que es podrien esmentar:

1. Els nens saben més que els adults pel que fa a les coses que cal saber en aquest moment.
2. La societat va més ràpid que les estructures institucionals, que han quedat caduques i s'han d'actualitzar com més aviat millor.

3. El canvi climàtic, que si el provoquem o no el provoquem..., i a mi em sembla obvi que l'home té una forta incidència en el clima i no sé si això arriba a explicar-ho tot o no, però tant me fa. El cas és que estem patint un canvi climàtic.
4. S'han acabat per sempre els antics llocs de treball. Nosaltres som d'una generació que va conèixer el treball estable, perquè podies estar tota la vida fent la mateixa feina. Molts jubilats d'ara van estar quaranta anys en el mateix lloc de treball però això ja s'ha acabat.
5. La riquesa s'ha polaritzat, la vida s'ha fet més llarga; tenim almenys vint-i-cinc anys més que alguns dels nostres avis.
6. Estem vivint la instal·lació d'un sistema de cablatge mundial, una mena de «sistema nerviós planetari» que no només és de naturalesa física sinó que resulta de la interacció de molts aparells que abans no dialogaven i que ara sí que ho fan (computadores, telèfons mòbils, satèl·lits, etc.) i això ha fet que els processos vagin molt més ràpid.
7. La informació s'està multiplicant exponencialment i està a l'abast de milers de persones, com no ha passat mai en la història.
8. També avui dia, per primer cop en la història, hi ha gent que està sota les nostres mateixes circumstàncies. És a dir, existeix encara una mena de classe mitja més o menys il·lustrada que s'ha ampliat en molts països. S'ha ampliat al Brasil; encara sobreviu molt a Europa i a Amèrica, i està creixent a la Xina i a l'Índia. És a dir, hi ha una immensa quantitat de població amb prou coneixements com per participar molt més del que ho feia abans. Això, per a mi, és un factor d'esperança.

Per aquestes i d'altres raons, penso que no tenim més remei que reinventar-nos. No podem seguir fent veure que «no passa res», i llavors, què seria reinventar-se?

Per mi, el primer que cal fer és desaprendre coses; hem de treure'ns pes de sobre i ho dic per mi, per exemple. Ho sé per experiència pròpia; he canviat de feina, de món i el primer que he fet ha estat desfer-me de tota una sèrie de certes, el que dèieu abans a propòsit de l'àrea de confort, una expressió molt gràfica. Perquè crec que ens toca a nosaltres saber que ja no podem continuar com abans.

Per què? Perquè hem d'apropar-nos a les noves generacions i no podem quedar-nos instal·lats dins la bombolla d'un món que ja no existeix. Cal que desaprenquem.

Jo havia escrit en el blog de Dontknow, per si algú vol consultar-la, una entrada sobre deixar anar llast per poder viure aquest any, per dir-ho d'alguna manera, més lleugers d'equipatge.

Alerta: aquí el discerniment esdevé clau; no hem de desfer-nos d'allò que realment és valuós. No tot el que és vell, està caduc. Encara diria més, hi ha molts sabers antics que estan fent llum sobre el que vivim.

Com podem distingir entre totes dues coses? El criteri de selecció és cabdal. Us proposo aquí cinc rutines mentals perquè no entorpeixin un caminar lleuger i més realista a través de l'anomenada «cultura digital».

1. La creença que tot tornarà al seu curs quan s'acabi la crisi actual. No és cert. Aquest camí no té tornada. Qui estigui simplement esperant que tot passi per tornar de nou a la seva rutina anterior, es trobarà ràpidament desplaçat, perquè aquesta onada és un canvi de fase històrica i res no tornarà a ser com abans.
2. La idea que ja tenim prou coneixements per tirar endavant durant els propers anys. No és veritat. Sigui quina sigui la nostra edat i condició, hem de fer un menú de sabers nous, que segur que ens seran molt útils ben aviat.
3. La convicció que la tecnologia ens solucionarà la vida. No és cert. L'evolució tecnològica no té fi, però, la seva eficàcia dependrà del fet que cada persona i cada grup social prengui les regnes del seu ús de manera intel·ligent, selectiva i aplicada a la seva realitat.
4. La idea que algú altre, que no sóc jo, té la responsabilitat de resoldre els meus problemes. No és cert. Òbviament, hi ha responsabilitats que pertoquen als polítics i als governs. No obstant això, la participació activa de persones i grups organitzats és cada vegada més important en les democràcies que volen avançar com a tals.
5. La idea que els valors humans estan superats, que són cosa del passat. No és veritat. Anirem molt perduts si no tenim una jerarquia de valors –la que cada persona esculli– que ens ajudin a no perdre el nord en un moment de tempesta i de canvi social com l'actual.

Una altra cosa que cal desaprendre és que algú altre té la responsabilitat de solucionar els meus problemes; ja sigui el govern, la meva sogra, el meu partit polític o el Papa... Tots hem de col·laborar els uns amb els altres però el control ha d'estar en la persona, que ha de ser l'agent responsable i lliure del seu propi canvi.

Un ha de fer un inventari dels seus recursos personals, habilitats i capacitats per poder començar a partir d'aquí. Hem d'aprendre constantment i escollir bé quines coses s'han d'aprendre. Cal que ens connectem perquè quan estem desconnectats perdem gran part de les oportunitats de crear societat.

Hem de mantenir-nos flexibles, també a nivell corporal. Jo crec que la flexibilitat no és només mental, ja que el que creu que és flexible mentalment però no té cura del seu cos, penso que no està en harmonia. En les ponències anteriors s'ha esmentat diverses vegades la paraula *humilitat* i és que justament en aquest moment de venteguera, en aquesta tempesta de mala mar, si hi ha alguna cosa important és reconèixer-se; perquè un no pot reinventar-se sense reconèixer-se primer, sense arribar a admetre la pròpia realitat, allò que realment som, el que som ara i aquí i acceptar així la nostra vida concreta, el moment que estem vivint. Cal que assumim amb alegria la realitat.

Mario Alonso Puig, en el seu llibre *Reinventarse*, diu que hem de distingir entre acceptar i resignar-se. La resignació porta a la immobilitat i l'acceptació condueix a l'acció. Acceptes la realitat per poder transformar-la. No obstant això, aquest canvi és més fàcil per a les persones, a nivell individual, que per les institucions ja que ho tenen més difícil perquè estan pensades per a una altra època. Les lleis, les estructures, els procediments, els reglaments, els fluxos de comunicació... La majoria de governs, ajuntaments, hospitals, jutjats i empreses estan pensats per a una altra època i per això, en un món en què la transparència és ja un fet consumat, canviar-los no és tan fàcil però sí que és molt important. La institució ha de retrobar els seus objectius fundacionals i desempallegar-se d'allò que ja no li és útil per poder ser fidel a allò que en féu possible l'existència en el seu origen.

Un exemple d'això, és el fet que el papa Francesc estigui reinventant la Cúria Romana, una cosa sorprenent i digna de lloança. S'ha ficat, realment, en un bon embolic, que és obrir el meló i revisar les estructures i les normes d'una entitat que fa aproximadament vuit segles que existeix. Ja m'agradaria a mi veure fer això mateix als de Lehman Brothers, o al Banc Europeu, tot i que sigui de nova creació. No és tan senzill i crec que és una cosa cabdal a més de ser una bona mostra de valor.

APORTACIONS EN EL COL·LOQUI

- La Leticia deia que l'art no sembla que ara sigui un motor de canvi. Probablement es refereix al gran art o a l'art de moda, però potser sí que els artistes són motor de canvi. Penso que en aquesta sala avui en tenim molts, d'artistes: des del camp de la poesia, de la matemàtica, de la pintura, de la fotografia i fins i tot del camp de la medicina. Doncs no ho sé, hi ha molts artistes i jo m'atreveria a dir que m'agradaria que parlessin els artistes i potser no ho faran perquè diran que ja parlen del seu art i prou, però m'agradaria molt que intervinguessin. Penso que els artistes poden ajudar a reinventar-nos. Gaudí deia que «l'originalitat és tornar als orígens» i tots estem d'acord que Gaudí és un artista de relleu mundial i també deia que l'arbre que hi havia fora del seu estudi era el mestre del qual aprenia. No ho sé, Leticia, si pots matisar una mica la teva afirmació. (Jaume Aymar)

«La veritat és que no és que digués que els artistes no poden reinventar o ser agents de canvi sinó que, de fet, és que en realitat ve al cas en el sentit que ara està a Madrid la Fira o la Mostra ARCO d'Art contemporani i va haver algú molt expert que va dir: "grandíssims artistes en aquest moment sembla que no hi hagi". M'estic referint en aquest sentit, en l'aspecte que en el Renaixement, les ciències però també l'art van ser un motor, un dinamitzador social extraordinari que va provocar un aflorament enorme de perfecció i bellesa popularitzada.

»Potser el que no he dit i volia dir és que les noves tecnologies, els portals, les xarxes socials de fotografia i també els vídeo-clips estan donant lloc a una creativitat gegantina i, a més, considerant que qualsevol pot arribar a tenir milions de visites; gent que d'altra manera mai s'hauria donat a conèixer, troba en aquest espai un lloc per mostrar el seu art i, de fet, per crear. Per tant, estic totalment d'acord que l'art té un paper dinamitzador i harmonitzador de la convivència». (L. S.)

- Quan has dit també que, a banda dels artistes, els filòsofs s'havien acabat, em sembla que precisament és l'argument que tenim per a reinventar-nos. Filosofar és pensar. Hi ha molta gent que filosofa, els matemàtics filosofen i els que estan fent investigació són capaços de filosofar davant d'una neurona o davant d'un ADN. Tornant al que deia Jaume Aymar, sovint em fa pensar més en aquell pintor que et fa veure les coses d'una altra manera i que fa que et preguntis: «per què aquell arbre el pinta vermell?» Doncs perquè el sent

vermell i et convida a dir: «jo faig un canvi davant d'aquell arbre i m'hi trobo bé i tinc ganes que el proper arbre que pinti sigui cada vegada més vermell». Aquests moviments que hi ha són necessaris per tal que la reinvençió no sigui una cosa espectacular. Per a mi, reinventar és aquest llenguatge senzill de cada dia que ens fa llançar i actuar. Qui no té res a dins no pot reinventar. Heu expressat molt bé la necessitat de dur coses al cor. Pel que fa a aquesta doble vessant sobre la que estàveu parlant, penso que no solsament es tracta de la reinvençió personal sinó que també l'entorn es reinventa cada dia. El que passa és que un és motor de l'altre i necessita d'aquest suport que el fa renovar-se, que el fa canviar i que el fa pensar. (Josep M. Forcada)

- La veritat és que amb la paraula reinventar s'han dit moltes paraules i molt engrescadores i ara el Josep M. en comentava unes quantes: confiança, esperança, creativitat i totes són paraules motivadores per generar projectes i activitats. El que passa és que hi ha un aspecte o una idea que m'he apuntat i que algú ha comentat sobre que hi ha persones no recuperables. Certament, en la realitat d'avui en dia hi ha molta gent que està cansada; des de fa molts anys hi ha un esgotament a molts nivells, no només en les persones sinó també en les estructures, en els projectes i en les idees. Volia posar sobre la taula aquest aspecte del cansament vital de les persones i de les estructures i des de les diferents vessants de les quals heu anat parlant; des de la psicologia, l'economia o l'àmbit més social. Vull plantejar, doncs, quins antídots tenim o com podem dinamitzar els entorns i les persones que estan cansades i esgotades, i els projectes i les estructures també. (Ignasi Batlle)

«Bé, jo crec honestament que aquest és el gran repte. És a dir, qualsevol societat intel·ligent no es pot permetre perdre talent i el gran repte és aquest. Si em pregunteu com es fa, no ho sé. Però sí crec que el camí és conscienciar-se i per a mi hi ha un exemple que és com el motor d'això que vull dir, La Marató de TV3. És a dir, els catalans, l'esperem i tots sentim que és un mica nostra. Cada any cadascú dóna el que pot i La Marató va creixent. Això no és una carrera d'esprints; això és una carrera de fons. El més important és conscienciar. A mi, entre els meus, una cosa que em dóna molta alegria i suposo que a vosaltres us passa el mateix, és que quan passes pel costat d'una persona que està demanant, els meus fills no em deixen passar de llarg. Em diuen: "Pare, per què aquest senyor demana i nosaltres mengem?" I jo no sempre tinc una resposta. Ara, en la mesura que això cali en la gent, s'anirà forjant. En la mesura que no els veiem diferents, els podrem ajudar. Ells, però, no s'han de sentir diferents. Si una persona té una discapacitat i la tractes com si tingués una discapacitat, l'estàs fent diferent: "No, perdoni, vostè no és diferent". Però de receptes miraculoses, no en tinc». (J. B.)

«A veure, és cert que avui dia hi ha moltes persones que estan en allò que es diu "fora del sistema". El fet és que jo sempre penso que quan algú té la

sensació a nivell individual que no té ningú que l'ajudi, l'únic que tens ets tu mateix. Aleshores, malauradament, per la persona que està en aquesta situació marginal, patint el rebuig, la desconfiança i el desamor, en definitiva, de la resta de la societat, no queda altre remei que estirar de la seva pròpia força, treure forces de flaqueza. És a dir, perquè alguna cosa es mogui a nivell social, penso que aquell que pateix aquesta sensació de mancança o de desesperança és qui ha de començar a estirar de la seva pròpia força. Perquè tampoc no es pot esperar que vingui tothom a acollir-te o a donar-te la mà, perquè realment no és així. Sí que és cert que esperem molt dels altres, potser passa una mica que ens hem oblidat de la capacitat que tenim com a ésser humà de fer alguna cosa; tots sabem fer alguna cosa, tots tenim alguna cosa a aportar encara que sigui des de la més absoluta misèria. Jo recordo un llibre que vaig llegir a l'escola, ja fa molts anys, un dels primers llibres del Víctor Frankl. Estava en un camp de concentració i deia que ell allà tenia llibertat. No sé quina llibertat podríem nosaltres trobar en un camp de concentració i si ens ho podem imaginar. Possiblement, no ens hi podem ni ubicar. Però, realment i malauradament, l'empenta ha de començar per un mateix perquè no sabem si arribarà l'ajuda de l'altre. Hauria d'arribar, sí, però les coses no són de vegades tal com esperem». (E. G.)

- L'Eva Galí ens diu que l'important és l'aprenentatge lligat al procés de socialització i ens parla de lleialtat, de responsabilitat en la presa de decisions, de prendre consciència dels problemes i de l'aprenentatge com un procés de millora. Escolto en Jordi Bachs i ens parla de la humilitat del tracte, del rigor, de donar més que no pas rebre, de saber escollir, de saber escoltar, d'aprendre i de no enganyar-se un mateix. Escolto la Leticia Soberón i ens diu que hi ha una actitud d'acceptació dels problemes que ens porta a l'acció i una actitud de resignació que ens porta a la negligència. I, al final, en Martí Olivella, ho repensa tot i ens sacseja quan parla d'un nou concepte de país sobirà, on la moneda, la defensa i la bandera queden replantejades de dalt a baix. És clar, jo estic mirant a veure què he après i he après una cosa molt important: que tots ens parlen de valors. Ens han dit que reinventem allò que és prioritari en la nostra vida. Jo, primer, els voldria preguntar als ponents si ho entès bé o malament. Penso que la reinvençió que ens proposen de fer, no és la de pensar en quin cotxe nou ens farà il·lusió per estar més contents, sinó reinventar quin millor servei podem donar al nostre entorn. No sé si ho he entès bé, però tots han parlat de valors. Tampoc ho deien amb aquestes paraules però jo els ho pregunto: Aquesta reinvençió em durà la felicitat o més aviat durà la felicitat a la societat en què visc? I m'agradaria preguntar si hi ha cap truc perquè totes dues coses siguin compatibles. Dir-me si jo també em podria reinventar a mi mateix i alhora fer possible que la societat, el meu entorn es reinventés per ser una mica millor i que tots fóssim una mica més feliços. (Jordi Craven)

«Hi ha una cosa que és certa; si tu t'envoltes de felicitat, la felicitat ve cap a tu. Si tu t'envoltes de negativitat, reculls negativitat. Per tant, jo crec que ho has entès perfectament, és la suma de petites coses; “el primer aplaudiment duu a l'ovació”, la suma de les petites coses és el que ens fa reinventar. I què cal reinventar? Doncs gaudir més dels fills, posant-nos-hi, tenint un projecte personal. Cadascú ho ha dit a la seva manera». (J. B.)

«Respecte a aquesta forma de reinvençió que esmentava el doctor Jordi Craven he recordat una pel·lícula terrible que vaig veure gairebé sense voler que es diu *El llop de Wall Street*, és espantosa, amb tots el meu respectes per Martin Scorsese, que crec que té altres obres molt millors. No obstant això, és molt gràfica perquè mostra una persona interessada únicament a satisfer els seus desitjos. Desgraciadament és una caricatura que sembla bastant fidel a la realitat del personatge que va inspirar la pel·lícula i mostra molt bé el que és un camí sense fi. Crec que està implícit en el que els quatre hem dit, més o menys implícit; que no només no és incompatible el reinventar individualment amb la reinvençió social, sinó que no es pot donar una cosa sense l'altra. Per dir-ho d'alguna manera, sempre hi ha un component, no diria hedonista però sí de gratificació personal en el fet de canviar per sentir-se millor, per tenir més temps, per fer el que a un li agrada o per estar amb les persones que vols, etc. Sempre en l'ésser humà hi ha un desig de fer alguna cosa que doni alegria als altres, que serveixi per a alguna cosa, que deixi alguna cosa bona al món. Tots busquem ser algú davant d'algú i poder oferir alguna cosa als altres. Són dues motivacions molt fortes, ser reconegut per l'altre com algú important, però també poder donar alguna cosa. Crec que la reinvençió que estem proposant inclou certament el fet de poder col·laborar perquè el món vagi millor perquè, a més, en aquest moment, hi ha moltes oportunitats». (L. S.)

- Vull aturar-me en el reinventar per donar-li una mirada més personal. Vosaltres heu dit que reinventar és una actitud, una necessitat vital i que calen moltes reinvençions. L'Eva, des de la seva professió, ens deia que calia aquest diàleg intern aïllat dels sorolls externs que ens envolten. Però, sovint, hi ha aquests grans contrasentits; la nostra societat va a un ritme tan accelerat, que tampoc tenim un temps i uns espais per poder fer una aturada. Tu, Leticia, comentaves que reinventar suposa aquest reconèixer-se i que és des d'aquest reconèixer-se que la persona es pot acceptar. Per això, jo us vull demanar, com a persones creatives, ja que reinventar suposa ser creatius, com podem possibilitar aquests espais i aquests temps en aquesta societat en plena voràgine, perquè realment la persona pugui fer aquestes aturades i pugui fer aquest procés de reconeixement i d'acceptació? Quan l'Ignasi parlava d'una societat cansada, un possible antídoto podria ser intentar ser autèntic. De vegades, es perd molt de temps en aparentar i en la hipocresia. Quan un viu

aquest procés personal i se'l creu és quan podem fer aquest salt qualitatiu de poder pensar en l'altre i en els altres. És a dir, són processos progressius. Per això, us demano a vosaltres com podem fer aturades que facilitin obtenir una actitud vital que ajudi a reinventar-nos. (Assumpta Sendra)

«Jo posaré un exemple a partir del que anomenàvem “contemplació”: contemplació i acció. En què consisteix? Ho dic, precisament, perquè cadascú té un ritme i unes determinades necessitats i hi ha gent que necessita aturar-se cada dia uns minuts o unes hores per anar cap endins, per meditar i així poder-se concentrar i aturar com una font més d'equilibri personal, per mantenir-se bé i relacionar-se amb els altres. Cadascú sap quin és el seu ritme. Penso que, fins i tot, les accions i les reaccions de transformació col·lectiva les podem plantejar de manera que incorporin en elles mateixes un element de passar-s'ho bé amb gent de totes les edats, de manera que el compromís no sempre sigui feixuc, sinó festiu i que integri molts elements de la vida. Jo crec que tenim possibilitats d'ajuntar festa i acció, contemplació i acció, treball personal i treball col·lectiu. I si ho fem així és molt més agradable, interessant, ric i ple. I si podem alhora contribuir a canviar les coses, fantàstic». (M. O.)

«Jo voldria comentar que el fet de reinventar-se i de buscar aquests espais ha de començar pel propi individu. Jo entenc la vida com un procés d'aprenentatge evolutiu en què un va passant d'una fase a una altra i cada aprenentatge va sumant i serveix per les experiències següents. Crec que ens hauríem de plantejar poder estendre una mà a qui ho necessiti i prendre consciència que necessita un espai. Aquesta és una decisió que no pot prendre ningú per ningú, és una decisió pròpia. En tot cas, crec que s'hauria d'anar més a la base i dir, oferir, i si està al nostre abast ajudar a aquell que està en una situació vulnerable. S'hauria de començar per allargar una mà a qui està en aquesta situació, a qui s'està plantejant un canvi però que no s'hi veu perquè té por, prejudicis o el que sigui. Després ja vindrà la demanda i les ofertes de col·laboració col·lectiva, l'ocasió de dir som-hi». (E. G.)

- Escoltant el començament de la ponència de la Leticia Soberón, quan deia que reinventar-se era més típic de la segona i de la tercera edat, he pensat que potser qui s'ha de reinventar són les civilitzacions perquè s'han fet velles. Potser el problema de reinventar-se el té Europa, que és la que s'ha fet vella. No sé si Àfrica o Amèrica del Sud s'han de reinventar, perquè a aquests continents pobres no els hem deixat fer res ni els hem deixat encara inventar, per tant, encara no han tingut la possibilitat de reinventar-se. Potser la que s'ha de reinventar és Europa i ara és el moment de fer-ho ja que hem de reinventar la democràcia. Estic totalment d'acord amb el punt de vista del professor Martí en el fet que reinventar o fer aquestes reinversions socials és molt més complex que no d'altres coses. Perquè també suposo que reinventar implica que de bé vaig a millor, no que de malament vaig a millor. I la pregunta és si, en

realitat, estem tan malament, ja que quan s'està malament, un no es reinventa sinó que canvia. Si reinventem és perquè partim o pressuposem que hi ha una cosa que no està bé i que, per tant, la podem millorar. Així que reinventem alguna cosa que hem inventat, la millorem i la tirem endavant. Evidentment, que la democràcia l'hem de millorar, volem fer un salt qualitatiu cap endavant i hem de fer-hi noves aportacions. Després de reinventar, a mi em sembla, que cal humilitat ja que de vegades, hi ha el desig de voler ser tan original i nou que sembla que tot el que és patrimoni del passat s'ha quedat obsolet. Jo considero que moltes coses del patrimoni heretat són avui encara d'una novetat que potser ni l'hem aplicada ni n'hem extret totes les conseqüències que podíem. Sembla, però, que si ets inventor ets millor. Els creadors són els millors i els conservadors ja han agafat una mica una connotació negativa. Reinventar també vol dir conservar totes les coses bones que hi ha, tirar-les endavant i fer-ho amb molta predisposició. A mi em sembla que la manera que tindria Europa de reinventar-se és deixar que s'inventin altres països i que Europa s'emmirallés en la manera que tenen altres països d'inventar-se. (Jordi Cussó)

- M'agradaria afegir que potser ha mancat parlar del fet d'oblidar-se d'un mateix. És a dir, moltes vegades quan sortim al carrer, la nostra predisposició pot ser mirar una persona als ulls, somriure-li i que es doni un intercanvi. Perquè de ben segur ella també et somriurà i després continuarà caminant o tu continuaràs caminant i t'adonaràs que ja camines d'una altra manera, perquè t'ha omplert el cor. Parlo bàsicament des de l'experiència i crec en els valors humans. (Anna Mateu)

- Penso que tenim un petit problema semàntic entre «reinventar» i «reinventar-se» perquè que no és exactament el mateix. Reinventar-se, a més, es pot originar per dues necessitats: per una pulsó interna i per la necessitat de canviar. També hi ha la necessitat d'adaptar-se als canvis de la societat. Des de la visió utilitària, hi ha el reinventar-se per sobreviure. També s'ha fet esment al fet que tant adaptar-se com viure en aquest món tan fluid, pot posar en qüestió determinats valors que probablement no s'haurien de canviar. Segurament hauríem d'aclarir a quin aspecte ens referim quan en parlem. (Sergi Serrano)

»Sigui com sigui penso que a tothom li toca. Uns tenen l'oportunitat de tenir el desig i les possibilitats i d'altres tenen la necessitat de supervivència. De totes maneres, en qualsevol dels casos és en benefici de l'entrenament de les habilitats, de l'aprenentatge, de poder innovar i de mirar vies noves de fer les coses d'una manera diferent. Quan alguna cosa no funciona, sigui per necessitat, amb més o menys pena, o perquè tens la possibilitat i els mitjans, igualment has de fer servir les eines d'aprenentatge. Una altra cosa és decidir si has de reinventar-te o no, sigui per necessitat, per lleure o per desig. Tenim més potser una sensació punyent quan és una necessitat però que en qualsevol cas, sigui per obligació o sigui per voluntat pròpia, suposa posar en

marxa la capacitat d'innovar i de buscar diferents maneres. Reinventar-se pot ser tan senzill com adreçar-se d'una determinada manera a una altra persona i no com ho fem habitualment. No té perquè ser una cosa de l'altre món. És molt habitual, evidentment, en el tema de la professió, però és que reinventar-se està al nostre abast». (E. G.)

«Per acabar, a part d'agrair-vos el fet d'haver-me convidat i la vostra atenció, només vull fer la reflexió que tothom pot reinventar o reinventar-se a si mateix, en la seva situació i en el seu entorn. Penso que si es fa un petit inventari, encara que sigui molt senzill, tothom pot trobar coses per millorar o aportar més coses als altres d'una altra manera». (E. G.)

«Jo estic molt d'acord amb el doctor en què no és el mateix reinventar que reinventar-se. La reinvençió no és universal ja que cada persona, segons les seves circumstàncies, ha de saber trobar el camí, bé per la via personal perquè ha viscut un fracàs o ha passat per un problema a l'empresa o un problema de malaltia o bé perquè busca noves novetats en altres àmbits, etc. Per tant, el concepte de reinventar és diferent. El que sí és cert, o almenys jo ho voldria comentar aquí, és que reinventar i decidir són dues paraules que no van separades. Per reinventar-me haig de saber decidir i decidir és molt difícil. Si em permeteu us explicaré un relat que ve al cas.

Hi havia un executiu que estava molt estressat i el seu cap li va dir:

«Mira tu estàs molt estressat i per això t'enviaré a una casa de pagès perquè et desestressis». Llavors l'envia a la casa de pagès, arriba i diu:

– «Bon dia».

– «Bon dia» –li responen.

– «Miri», –li diuen–, «vostè és el que està estressat».

– Doncs, miri, aquí a pagès ens aixequem quan surt el sol, anem al camp, tornem a les dotze, mengem, fem la migdiada i a les set tanquem els conills, tanquem els ànecs i anem a dormir.

– Molt bé i a quina hora diu vostè que s'aixequen?

– A les set.

– Ah!, doncs molt bé, molt bé, fins demà.

L'endemà a les set menys cinc, l'executiu baixa al camp:

– Oh!, bon home però que fa vostè aquí?

– Oh! vostè em va dir que a les set i són les set menys cinc.

– Bé, i què faig?

– Doncs bé, tranquil, vingui a esmorzar.

– No, no, què faig?

– Bé ,doncs miri, veu aquest camp de fem? Doncs agafi aquesta forca, agafi tot el fem i el posa a l'esquerra i va fent-ne un paller.

– I quant temps tinc per fer això?

– Escolti, el que vostè vulgui.

A l'endemà, a les set menys cinc l'home torna a estar a allà. Pim-pam-pum, tota la merda està canviada de lloc.

– Què faig ara?

– Oh, bé, ara vingui a esmorzar i després, bé, jo tinc una petita granja de pollastres i vaig tallant-los el coll, mato alguna gallina per portar-la al mercat i fer quatre quartos i ja està.

– I quant de temps tinc per fer això?

– Miri ja li he dit que això no és una ciència exacta, en matem tres o quatre, els dissabtes en matem més perquè hi ha mercat. Hi ha setmanes que en matem més perquè la gent compra més gallines. Bé, no és una ciència exacta.

A l'endemà a les set del matí:

– Hola, bon dia, ja he tallat el coll a tothom i què faig ara?

El pobre pagès ja n'estava fins al capdamunt, li diu:

– Vingui, veu aquest camp de patates? Doncs, bé separi'm les patates petites de les patates grans.

– I quant de temps tinc per fer això?

– El que vostè necessiti.

L'endemà al matí, a les set, el pagès baixa sigil·losament les escales i veu que l'executiu no hi és. Passa una setmana i l'executiu segueix sense aparèixer. El pagès decideix anar fins al camp per veure què passa i quan arriba veu a l'home caminant d'una banda a l'altra del camp i li diu:

– Però, home! què li passa?

l'executiu li contesta:

– Miri, escolti. Remenar merda i tallar caps, el que vostè vulgui.

Però prendre decisions! Prendre decisions, això és el més difícil!

Gràcies». (J. B.)

«Sempre podeu visitar Dontknow, que és un web per prendre decisions. Jo no veig tantes diferències entre reinventar i reinventar-se. La societat està canviant constantment i nosaltres formem part d'aquesta societat. O sigui, canviem gairebé sense voler, i podem canviar volent-ho o podem fer-ho sense voler. No obstant això, és molt difícil que ens quedem tal com estàvem. Jo veig els éssers humans molt units entre ells i crec que col·laborar en un canvi és molt més gratificant que anar-hi a remolc, però, el cert, és que es produeix un canvi en tots dos casos. O sigui, gairebé diria que no podem no reinventar-nos. Ara bé, potser és més gratificant o més oportú, fer-ho d'una manera més definida, o si es vol, més reflexionada o, almenys, més deliberada. Anem a una velocitat de vertigen i si bé un pot mirar cap a una altra banda, certament, les circumstàncies ens hi obliguen. Has de saber com manegar-te-les per Internet i ja cal que tinguis telèfon mòbil perquè si no, ja no parles amb els teus néts. En qualsevol cas, hi ha moltes coses que ens empenyen perquè som éssers socials». (L. S.)

«En la línia del que deies sobre si ens reinventem per plaer o per necessitat; si pensem en la nostra capacitat creativa i artística, en un sentit molt general, crec que sí que ens reinventem i reinventem la realitat. Estic d'acord amb ella en què són les dues cares d'un mateix procés; pel plaer del joc de trobar, de descobrir, d'assajar i això és un dels factors que fa que es desenvolupin les nostres capacitats. Però la necessitat pesa molt i si som capaços d'ajuntar de nou totes dues coses; la part creativa del plaer, del gust, de la innovació en ella mateixa amb la capacitat de resoldre alguna necessitat pròpia o conjunta, és molt interessant. El que passa amb la necessitat és que objectivament podem veure algunes necessitats que subjectivament no percebem i a l'inrevés. A vegades, podem estar molt capficats i tenir una necessitat que objectivament no és gaire cosa. Tot depèn amb què ho comparis. És a dir, a la vida ens movem quan emocionalment alguna cosa ens impacta repetidament i durant prou temps com perquè diguem: "això ho he de canviar", "m'he de reinventar o hem de reinventar tal cosa". Com que estem sotmesos a un bombardeig constant de tot tipus que ens arriba barrejat amb coses importants i transcendents, la superficialitat té totes les de guanyar. El primer pas de la reinvençió rau sobre la consciència. Sense agafar prou distància crítica, per tant, sense un aprenentatge compartit, no podem, perquè sols no podem mirar la realitat amb distància i i mirar-la cap enfora i cap endins i buscar en el nostre interior quines són aquelles fites transcendents que donen sentit a la vida. Probablement, no podem canviar-ho tot, però tot ho tenim a l'abast, tot ho podem fer i, al capdavant, ningú no ho farà per nosaltres». (M. O.)

- Fixeu-vos quants temes heu tractat per explicar el que significa reinventar. Per exemple, el Ferran Adrià reinventa els ous ferrats, però el que passa és que els cobra a no sé quin preu al Bulli. Fixeu-vos que la proesa de reinventar és comptar amb aquest rerefons i aquests elements que et serveixen per anar caminant i així avançar. Evidentment, hi ha genis que inventen, que són creadors, i aquesta creació és fabulosa, però no tothom té aquestes qualitats i capacitats. He estat una mica crític amb la paraula filòsofs i ara torno altre cop a ser una mica crític ja que penso que tots els que estem aquí som filòsofs. Si hem vingut és perquè som filòsofs, amb més o menys medalles, amb més o menys articles o sense publicacions. Aquest esperit filosòfic ens demana un posicionament pragmàtic que fa que repensem els nostres actes i repensar és com refer. Un filòsof genial refà una idea i troba els camins que et porten cap a ella i et transporta fins qui sap a on. Penseu que s'han presentat tants temes que podríem organitzar molts sopars. En aquest sopar heu suggerit el tema que tractarem en el proper sopar sobre pensar en les humanitats. A vegades la gent comenta que qui fa carreres d'humanitats no té cap sortida professional. Fixeu-vos en el cinisme que gastem sense voler quan realment hauríem de ser tots uns entusiastes de les humanitats, perquè això que estem fent ara aquí, en aquest espai, és una escola d'humanitats. Us agraeixo molt tots aquests

pensaments tan profunds que han anat sorgint i que estic segur que ens ajudaran a ser renovadors. Cadascú ha de ser un reinventor de petites coses, no es tracta de fer coses espectaculars, ja que si no tenim la capacitat de reinventar cada segon de la nostra vida, ens tornarem ensopits. Vull expressar el meu agraïment en nom de l'Àmbit i que aquest aplaudiment final vagi dirigit a tots vosaltres, que heu donat tant de sentit a aquest sopar. (Josep M. Forcada)

SOPAR HORA EUROPEA Llibres publicats

50 Sopars Hora Europea. Diàlegs de Cultura
Del 51 al 100 Sopars Hora Europea. Diàlegs de Cultura

Resums publicats

- 132 L'art de la mediació
- 133 Davant un rebrot selvàtic en la joventut?
- 134 Donar ànima als dibuixos
- 135 Turisme en clau de pau
- 136 Fer festa
- 137 La violència com a fascinació
- 138 Vers un nou concepte de la professió
- 139 Crear i conservar
- 140 La persona humana: un ésser racional i emocional
- 141 L'aigua, un bé escàs?
- 142 Diagnòstic de la democràcia
- 143 Un mestissatge cultural?
- 144 Plaure i complaure's en la família
- 145 Invertir en solidaritat
- 146 Sobren milions d'habitants...
- 147 Humor versus frivolitat
- 148 L'educació i la tecnologia al servei del desenvolupament humà
- 149 Nous objectius d'humanització hospitalària
- 150 Creativitat per donar qualitat a la vida
- 151 L'esport: del competir al compartir
- 152 Empresaris empedredors
- 153 Noves addiccions
- 154 Errors i negligències humans
- 155 Música per... educar, guarir, guiar...
- 156 Es pot construir la pau. En complir-se 10 anys de la Carta de la Pau
- 157 La dona, promotora de noves actituds
- 158 Infants superdotats. Es fan o neixen?
- 159 Llibertat coresponsable
- 160 La casa, espai per viure i per convidaure
- 161 Alliberar la poesia
- 162 Barcelona, ciutat intercultural
- 163 Biotecnologia i alimentació
- 164 Soledat i silenci, brúixola de l'existència
- 165 Educar els sentiments

- 166 Habitatges sense barreres
- 167 Crisi d'autoritat, crisi de poder
- 168 Viure sense ressentiments
- 169 I després de la teleporqueria, què?
- 170 Conduir, una qüestió d'aptitud o d'actitud?
- 171 Civisme al segle XXI, el repte de conviure
- 172 Redescobrir les capacitats de la vellesa
- 173 Els joves, cap a una nova sociabilització
- 174 On són els savis d'avui?
- 175 El repte de la seguretat viària
- 176 L'assetjament moral
- 177 Escoles mixtes de pares i fills
- 178 La vida en positiu
- 179 Malalts pels diners?
- 180 La fragilitat de l'amistat
- 181 El plaer de tenir temps
- 182 Xina 2008
- 183 Desarmar la història
- 184 Parlem de la preadolescència
- 185 Somniar: font de creativitat
- 186 Adultesa amb harmonia
- 187 Entusiasmar per ensenyar..., entusiasmar per aprendre
- 188 Majories i minories en la convivència democràtica
- 189 Tenir consciència del propi cos
- 190 Interreligiositat, un fenomen dels nostres dies
- 191 La qualitat en la comunicació
- 192 Actituds i valors davant la crisi
- 193 La transversalitat dels valors
- 194 Els límits dels mitjans de comunicació
- 195 Idolatries del segle xxi
- 196 Intel·ligència espiritual
- 197 Nou model social. Claus d'interpretació
- 198 Diàlegs creadors de cultura
- 199 Els rumors, llavor de desconfiança
- 200 Conciliació i coresponsabilitat a la llar
- 201 La riquesa de la diversitat
- 202 Voluntariat en temps de crisi
- 203 De la queixa a la proposta
- 204 Decideix-te a decidir
- 205 Més enllà de la família: comunitats adultes
- 206 L'alegria com a antídoto del ressentiment social
- 207 La creativitat, una eina davant la incertesa
- 208 De competir a compartir?
- 209 Raon per a indignar-se
- 210 És moment de reinventar